VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

VN/246/2023-SAAP-31

7.11.2023

Asiantuntijalausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle koskien luvun 23.10 määrärahoja vuoden 2024 talousarvioesityksessä

23.10.88 *Osakehankinnat* (siirtomääräraha 3v) –momenttia käytetään osakemerkintöjen, -hankintojen, valtio-omisteisten yhtiöiden oman pääoman ehtoiseen rahoittamiseen ja muiden momentin päätösosan mukaisten järjestelyiden rahoittamiseen. Tämän lisäksi momenttia käytetään päätösosan mukaisesti omistus- ja yritysjärjestelyistä ja osakemyynneistä aiheutuviin tai niihin liittyviin menoihin sekä omistajaohjauksen muihin menoihin. Omistajaohjaukseen liittyviä menoja ovat osakkeiden ja arvo-osuuksien hallinnointikustannukset, valtion tarvitsemien neuvonantaja- ja koulutuspalvelujen kustannukset, hallitusjäsenten rekrytointiin ja koulutukseen liittyvät kustannukset, omistajaohjauksen toimiala- ja yritysjärjestelyosaamisen ylläpitämiseen liittyvät kustannukset sekä omistajaohjauksen kansainväliseen yhteistyöhön ja omistajien keskinäiseen yhteistyöhön liittyvät kustannukset.

Momentin mitoitus on pysynyt samana vuodesta 2016 lähtien, jolloin osakemyyntien myyntipalkkioiden netottamisesta kauppahintaan luovuttiin ja myyntipalkkioiden osuus siirrettiin momentilta 13.03.01 osakehankinnat –momentille. Näin ollen osakkeiden myyntipalkkiot kirjataan osakehankinnat –momentille ja momentin mitoitus mahdollistaa joustavasti useimpien osakemyyntien toteuttamisen ilman että myyntipalkkioita varten pitäisi esittää lisämäärärahaa lisätalousarviomenettelyssä.

Alla on kuvattu momentin käyttö viimeisen 10 vuoden aikana. Valtion sijoitukset yhtiöihin ovat pääsääntöisesti niin suuria, ettei momentin perusmitoitus mahdollista niitä. Näin ollen valtion ostaessa tai merkitessä osakkeita valtio-omisteisissa yhtiöissä, pääomittaessa yhtiöitä tai myöntäessä pääomalainoja tai muita vastaavia sijoituksia, edellyttää tämä pääsääntöisesti määrärahan huomioimista talousarvio- tai lisätalousarviomenettelyssä lisäyksenä momentille. Korona- ja energiakriisin seurauksena osakehankintoja ja oman pääoman ehtoisia sijoituksia on tehty poikkeuksellisen paljon vuosina 2020-2022. Merkittävimpinä edellä mainitun kaltaisia sijoituksia ovat olleet Finnairin osakeantiin osallistuminen vuonna 2020 (286 M€) sekä yhtiölle myönnetty 400M€:n hybridilaina, joka konvertoitiin hybridi- ja pääomalainaksi vuonna 2022, ja joita varten vuoden 2020 kolmanteen lisätalousarvioon lisättiin 700M€:n määräraha. Toinen merkittävä koronakriisistä johtunut pääomitus oli vuonna 2021 Finavian pääomalaina ja pääomitus, joita varten vuoden 2021 täydentävässä talousarvioesityksessä momentille lisättiin 350M€:n määräraha.

Vuosi	13010001/13011000 * Osakeyhtiöiden osakkeet	13620000 Pääomalainasaamiset ja muut vast. sijoituks	13620009 Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	9910000 Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	Loput	Yhteensä
2013					1 445 688,61	**1 445 688,61**
2014	134 650 569,22				1 096 789,63	**135 747 358,85**
2015	19 000,00			1 219 541,79	1 215 052,14	**2 453 593,93**
2016	653 574,00				4 520 665,08	**5 174 239,08**
2017	8 200 000,00				622 901,99	**8 822 901,99**
2018					7 412 016,77	**7 412 016,77**
2019				2 013 521,00	706 584,05	**2 720 105,05**
2020	286 061 704,00			3 754 545,16	1 998 332,46	**291 814 581,62**
2021	8 150 000,00	32 850 000,00	317 150 000,00		1 674 585,09	**359 824 585,09**
2022		609 413 541,63		13 938 296,00	1 675 648,24	**625 027 485,87**
2023			226 000 000,00		1 275 311,92	**227 275 311,92**
Yhteensä	**437 734 847,22**	**642 263 541,63**	**543 150 000,00**	**20 925 903,95**	**23 643 575,98**	**1 667 717 868,78**

Omistus- ja yritysjärjestelyistä, osakemyynneistä ja muista omistajaohjauksen menoista aiheutuneet menot ovat olleet keskimäärin noin 2 M€ vuosittain. Merkittävimpiä tällaisia menoja ovat olleet Altian pörssilistautumisesta aiheutuneet menot vuonna 2018, joka nosti momentin käyttöä selvästi.